

Gårdmølle på Gadegaard i Helligsø

af arkivar Knud Møller Madsen, Sydthy Egnshistoriske Arkiv.

I 1904 blev der bygget nye avlsbygninger til Gadegaard i Helligsø. I den forbindelse blev der hos mølle - og maskinbygger D.M.Hejde, Galtrup pr. Nykøbing Mors samtidig indkøbt en seksvinget klapsejlsmotor, som blev sat op på den vestre ende af laden. Møllen, der på dette tidspunkt var gårdens eneste stationære trækraft, leverede kraft til en kværn til formaling af korn og trak desuden en pumpe, der hver dag pumpede vand op i den nybyggede vandbeholder, der havde et rumindhold på 25.000 liter. Der var således mulighed for rindende vand på gården, selv om der var vindstille et par dage. Herudover blev møllen brugt

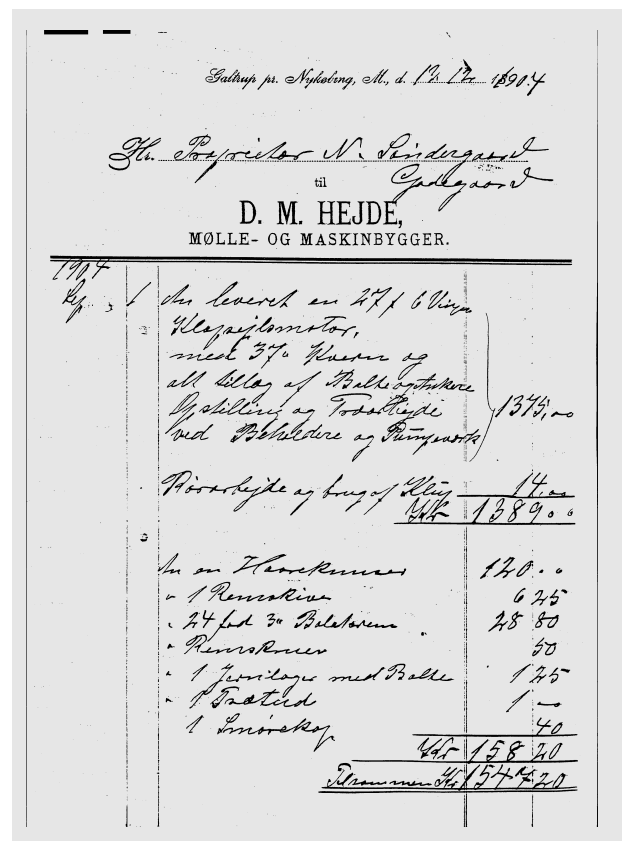
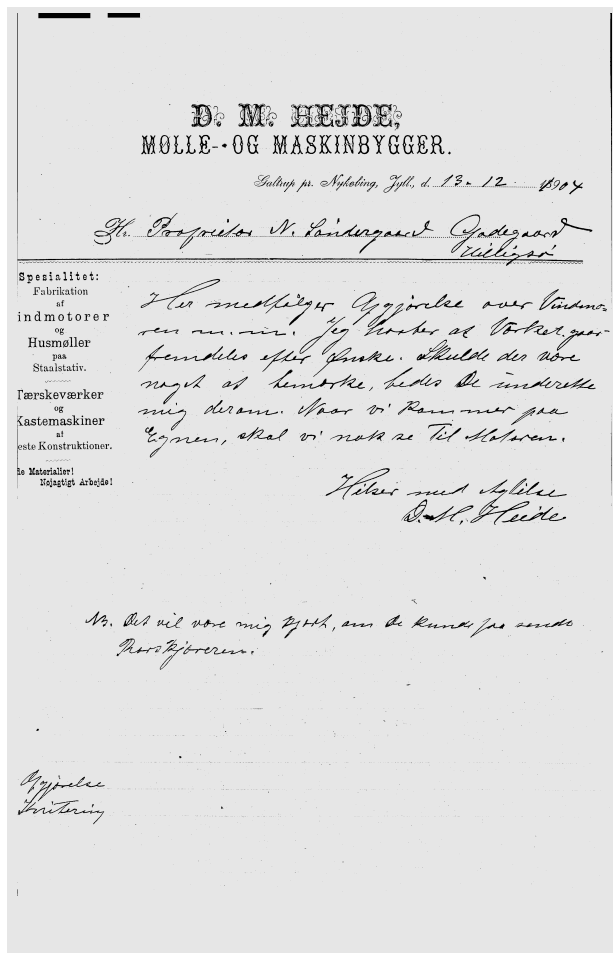
som trækraft til en havrevalse, en roeskærer, en kageknuser, en rundsav og til et hejseværk til kornmagasinet.

Under 2. verdenskrig leverede møllen kraft til en kartoffelmelsfremstiller – kartoffelmel var jo rationeret under krigen.

Det var også meningen, at møllen skulle kunne trække tærskværket, men dette blev aldrig nogen succes, idet det skulle blæse temmelig kraftigt, for at møllen skulle kunne levere trækraft nok. I så stærk blæst som krævedes, blev det for risikabelt, og tærskarbejdet på gården blev derfor udført af et af de omrejsende

Gårdspladsen på Gadegaard en vinterdag.

Regning på møllen samt folgebrevet.

tærskværker, der var trukket af en dampmaskine.

Prisen for den køreklare mølle var 1.547,20 kroner. Prisniveauet i 1904 fremgår af regningen. Herudover medfulgte brev, af hvilken det tydeligt ses, at firmaet fra Mors ville levere kvalitetsvarer og sørge for, at alt fungerede.

I 1915 blev der lagt kraft ind på Gadegaard og indkøbt en 20 HK – elmotor, der nu kunne trække tærskværket.

Møllen på Gadegaard fungerede godt i 51 år, men måtte nedtages i 1955, da et af de store tandhjul revnede, og det ikke var muligt at skaffe en ny.

Kilde:

Niels Søndergaard, ejer af Gadegaard 1962 – 1990.

Det var bedstefaderen, der fik bygget nye avlsbygninger med møllen i 1904.